

**ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків

професор Мар'яна ГРИЦЮК

« 21 » 2023 р.

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни
«Хірургічна стоматологія»

Спеціальність **221 Стоматологія**

Галузь знань **22 Охорона здоров'я**

Рівень вищої освіти **третій (доктор філософії)**

Чернівці, 2023

Силабус з дисципліни «Хірургічна стоматологія» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії спеціальності 221 Стоматологія розроблений відповідно до робочої навчальної програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Силабус схвалено на засіданні кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії «23» 05 2023р., протокол № 40

Завідувач кафедри хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії,
д.м.н., професор

Наталія КУЗНЯК

Силабус схвалено на засіданні предметно-методичної комісії з дисциплін стоматологічного профілю «01» 06 2023р., протокол № 5

Голова предметно-методичної комісії
з дисциплін стоматологічного профілю
д.м.н., професор

Наталія КУЗНЯК

Назва дисципліни:

«ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»

Викладачі:

Кузняк

Наталія Богданівна

доктор медичних наук, професор

ORCID: [0000-0002-4020-7597](https://orcid.org/0000-0002-4020-7597)

E-mail: kuzniak_nataliia@bsmu.edu.ua

Бамбуляк

Андрій Васильович

кандидат медичних наук, доцент

ORCID: [0000-0002-6383-9327](https://orcid.org/0000-0002-6383-9327)

E-mail: bambuljak.andrij@bsmu.edu.ua

Дмитренко

Роман Романович

кандидат медичних наук, доцент

ORCID: [0000-0002-1657-0927](https://orcid.org/0000-0002-1657-0927)

E-mail: dmytrenko_roman@bsmu.edu.ua

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Вивчення хірургічної стоматології на третьому рівні вищої освіти (доктор філософії) передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, практичних навичок і вмінь, формування професійних компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань необхідних для самостійної лікарської діяльності, формування лікаря-стоматолога, як організатора та координатора лікувально-діагностичної та профілактичної роботи, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що розв'язує актуальне наукове завдання хірургічної стоматології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Хірургічна стоматологія вивчає, діагностує захворювання і пошкодження органів порожнини рота та щелепно-лицьової ділянки, розробляє хірургічні, зокрема оперативні методи їх лікування. Вона поєднує хірургію зубів, щелепно-лицьової та шийної ділянок, лікування пухлин порожнини рота й щелепно-лицьової ділянки, слинних залоз, травм щелепно-лицьової ділянки, усунення вроджених і набутих дефектів, відновну (пластичну) хірургію.

2. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvithogo-procesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>).

- Положення про присудження ступеня доктора філософії в порядку експерименту Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://drive.google.com/file/d/1V9XhXZnaWQm9zOuYArcUSzBo8emKDJ1p/view>)

- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності здобувачів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocziyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>).

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf).

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>).

- Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (https://drive.google.com/file/d/1LMbNXhwPw8-m0gefr5rkn_iSGgz_Cyh/view).

- Положення про порядок та умови обрання здобувачами вищої освіти вибіркового навчального дисциплін у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет» (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscipliny_2020.pdf).

- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

- Положенням про академічну мобільність студентів у Буковинському державному медичному університеті (https://drive.google.com/file/d/17OGG1n37cuTUiS45mcb3szyoO1_7AyU/view).

- Положенні про порядок видачі академічних довідок здобувачам вищої освіти у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет» (<https://drive.google.com/file/d/1UW1NXuSAVRaQbzD8DbBqT6-HdYrI2Sj/view>).

3.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- дотримання кодексу академічної доброчесності Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет».

3.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі здобувачами третього рівня вищої освіти та НПП, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

3.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних заняттях) є обов'язковою з метою оцінювання знань.

3. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Хірургічна стоматологія» є формування готовності та здатності до:

1. Визначення нових наукових напрямків, теоретичних та практичних проблем в хірургічній стоматології.
2. Оволодіння методами досліджування наукових напрямів. Вивчення і оволодіння новітніми методами дослідження в хірургічній стоматології.
3. Оволодіння новітніми методами лікування в хірургічній стоматології.
4. Визначення аспектів клінічної патології щелепно-лицьової ділянки залежно від етіологічних та патогенетичних факторів.
5. Визначення тактики ведення та лікування пацієнтів, які потребують хірургічної допомоги щелепно-лицьової ділянки, у тому числі до проведення оцінки якості надання хірургічної стоматологічної допомоги та щелепно-лицьової хірургічної допомоги з використанням медико-статистичних показників
6. Складання плану обстеження хворого та аналізу даних лабораторних та інструментальних обстежень найбільш поширених стоматологічних захворювань та їх ускладнень, прогнозування результатів обстеження.
7. Діагностики, диференційної діагностики, виявлення причин та умов виникнення хірургічної патології щелепно-лицьової ділянки а також до визначення симптомів, нозологічних форм та синдромів захворювань відповідно Міжнародної статистичної класифікації хвороб та проблем, що пов'язані зі здоров'ям
8. Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і формулювати діагноз найбільш поширених стоматологічних захворювань.
9. Визначити тактику ведення хворих з органною патологією, яка має прояви в порожнині рота.
10. Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах в хірургічній стоматології.
11. Здійснення комплексу заходів, направлених на збереження та зміцнення здоров'я, мотивації здорового способу життя, дотримання гігієнічних заходів, попередження виникнення та поширення захворювань щелепно-лицьової ділянки та їх ускладнень.

Інтегральна компетентність: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології та дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

При вивченні дисципліни здобувач наукового ступеня «доктора філософії» (далі – аспірант) повинен оволодіти:

- загальними компетентностями:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті

- спеціальними (фаховими) компетентностями:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК02. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері стоматології та дотичні до них міждисциплінарні проекти.

СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проектів у сфері стоматології усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.

СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення

Результати навчання:

РН01. Мати концептуальні та методологічні знання зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.

РН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень та прикладні проблеми стоматології державною та іноземними мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.

РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН06. Застосовувати загальні принципи та методи досліджень у сфері охорони здоров'я, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері стоматології.

РН07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти медичної направленості, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини.

РН08. Організувати та здійснювати освітній процес у сфері стоматології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти й застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти та викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти

РН09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.

РН10. Розробляти та досліджувати моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері стоматології та у дотичних міждисциплінарних напрямках.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

Назва модуля	Семестр	Загальна к-сть год/кредити ЄКТС	Л	П	СР	Вид контролю
I рік навчання						
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД	осінній семестр	60/2	4	14	42	Залік
	весняний семестр	60/2	4	12	44	Залік
II рік навчання						
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія	осінній семестр	60/2	4	12	44	Залік
	весняний семестр	60/2	4	14	42	Залік
III рік навчання						
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія	осінній семестр	60/2	2	14	44	Залік
	весняний семестр	60/2	2	14	44	Залік
Всього		360/12	20	80	260	

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем	Кількість годин денна/вечірня форма			
	Усьо- го	Л	П	СР
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД				
<p>Тема лекційного заняття 1. Сучасна класифікація гнійно-запальних процесів ЩЛД. Гострий і хронічний періодонтит, гострий і хронічний остеомиєліт, абсцеси та флегмони ЩЛД, запальні захворювання слинних залоз, запалення верхньощелепної пазухи, артрити СНЩС, специфічні запальні захворювання. Етіологія, патогенез, особливості клінічної картини. Діагностика, мікробіологічне дослідження, комплексне лікування</p> <p>Тема практичного заняття 1. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Клінічна топографія поверхневих і глибоких клітковинних просторів в щелепно-лицьовій ділянці. Клінічна симптоматика абсцесів і флегмон, діагностика, вибір знеболення. Хірургічні доступи, ведення гнійної рани, медикаментозна терапія. Місцева медикаментозна терапія гнійної рани щелепно-лицьової ділянки в різні фази запального процесу. Показання до накладання вторинного раннього і пізнього швів.</p> <p>Самостійна робота 1.</p>	15	2	3	10
<p>Тема практичного заняття 2. Одонтогенні синуси. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, диференційна діагностика одонтогенних та риногенних верхньощелепних синуситів. Етіологія, клінічна картини і діагностика перфорації дна верхньощелепної пазухи. Хірургічні способи усунення перфорацій дна верхньощелепної пазухи. Схеми лікування хворих з гострими і хронічними одонтогенними синуситами верхньощелепної пазухи.</p> <p>Самостійна робота 2.</p>	11		2	9
<p>Тема лекційного заняття 2. Сучасні принципи лікування гнійно-запальних процесів ЩЛД та шиї. Комплексне протизапальне лікування при гнійно-запальних процесах ЩЛД та шиї. Показання до призначення і види ФТЛ в різні стадії запального процесу. Визначення можливості лікування в спеціалізованому стаціонарі, переведення у відділення інтенсивної терапії і реанімації, залучення до лікування пацієнтів торакальних хірургів, невропатологів, нейрохірургів та ін. Показання до проведення методів детоксикації: гемо- та лімфосорбції, УФО крові.</p> <p>Тема практичного заняття 3. Ускладнення одонтогенних гнійно-запальних процесів. Медіастеніти, сепсис, флебіти лицевих вен, тромбоз печеристого синусу. Клініка, діагностика, організація і здійснення хірургічного лікування. Оральний хронічний сепсис. Фокальна інфекція. Етіологія, патогенез, діагностика.</p> <p>Самостійна робота 3.</p>	16	2	3	11
<p>Тема практичного заняття 4. Захворювання слинних залоз. Видалення конкрементів шляхом проведення сіалодохотомії. Проведення органозберігаючих операцій на слинних залозах, екстирпація піднижньощелепової слинної залози. Післяопераційне місцеве і загальне медикаментозне лікування.</p> <p>Самостійна робота 4.</p>	13		2	11
<p>Тема практичного заняття 5. Захворювання нервів ЩЛД, невралгії; неврити, невропатії, прозопалгія Етіологія, патогенез, клінічні прояви, топічна діагностика ураження, лікування Методика оцінки болю, розладів чутливості і вегетативно-судинних порушень у пацієнтів з прозопалгією.</p> <p>Самостійна робота 5.</p>	15		4	11

<p>Тема лекційного заняття 3. Класифікація травм ЩЛД: травми м'яких тканин, кісток лицьового скелета, периферичних нервів, слинних залоз та їх вивідних проток, СНЩС. Загальні питання діагностики, травматичний шок. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Етапи хірургічної обробки ран м'яких тканин ЩЛД. Усунення дефектів м'яких тканин при травмах. Особливості вогнепальних поранень ЩЛД. Морфологія ранового каналу, етапи первинної хірургічної обробки. Ускладнення при травмах м'яких тканин ЩЛД та їх профілактика.</p> <p>Тема практичного заняття 6. Травми зубів та альвеолярного паростка. Вивихи та переломи зубів. Класифікація, діагностика, лікування. Реплантація зубів. Перелом альвеолярного паростка, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Профілактика ускладнень. Переломи нижньої щелепи, основні та додаткові методи досліджень, особливості клінічної картини залежно від локалізації перелому в різних відділах нижньої щелепи.</p> <p>Самостійна робота 6.</p>	17	2	4	11
<p>Тема практичного заняття 7. Переломи верхньої щелепи за Ле Фор 1,2,3. Діагностика ліквореї, неврологічна симптоматика, проведення променевої діагностики, транспортна іммобілізація, хірургічні методи лікування. Переломи кісток носа: клінічні прояви, променева діагностика, надання першої, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги, методи репозиції кісток, інтраназальної тампонади, реабілітації. Переломи виличної кістки та дуги: класифікація переломів виличної кістки, клініка, променева діагностика, консервативні і хірургічні методи лікування.</p> <p>Самостійна робота 7.</p>	15		4	11
<p>Тема лекційного заняття 4. Синдром взаємного обтяження травм ЩЛД з ушкодженнями мозкового черепа, грудної клітки, черевної порожнини і кісток опорного скелета, питання політравми та її вплив на перебіг ранового процесу. Надання першої лікарської, кваліфікованої і спеціалізованої допомоги, визначення черговості та обсягу надання хірургічної допомоги в спеціалізованих стаціонарах. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку і кісток опорного скелета. Травматичні пошкодження лицевого скелета з іонізуючим випромінюванням, температурними факторами, діагностики ступенів опіків і відморожень обличчя, визначення площі опіку, клінічної картини, симптоми опікової хвороби, схеми місцевого і загального медикаментозного лікування залежно від періоду опікової хвороби. Клініка, діагностика, особливості проведення первинної хірургічної обробки.</p> <p>Тема практичного заняття 8. Ранні та пізні ускладнення травматичних пошкоджень верхньої та нижньої щелепи викликані пошкодженням кровоносних судин, нервів, нагноєнням кісткової рани. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку, кісток опорного скелета. Питання профілактики розвитку ускладнень, реабілітація пацієнтів.</p> <p>Самостійна робота 8.</p>	18	2	4	12
Разом	120	8	26	86
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія				
<p>Тема лекційного заняття 1. Канцерогенез. Класифікації. Діагностика онкологічних процесів. Передракові стани та злоякісні новоутворення слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ. Клініка, діагностика, лікування</p> <p>Тема практичного заняття 1. Доброякісні пухлини і м'якотканинні кістозні утворення порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та ший: етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування. Доброякісні остеогенні, неостеогенні та одонтогенні пухлини ЩЛД: клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування</p> <p>Самостійна робота 1.</p>	16	2	4	10
<p>Тема практичного заняття 2. Злоякісні ураження слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, щелепних кісток, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, методики хірургічного лікування. Шляхи метастазування при злоякісних пухлинах ЩЛД,</p>	16		4	12

клінічна симптоматика метастазів в регіонарні лімфатичні вузли, методи діагностики, операції на регіонарному лімфатичному апараті. Самостійна робота 2.				
Тема лекційного заняття 2. Сучасні принципи лікування новоутворень ЩЛД. Тема практичного заняття 3. Лікування доброякісних пухлин м'яких тканин і кісток лицевого скелета. Показання та протипоказання до проведення поєднаного, комбінованого і комплексного лікування злоякісних пухлин ЩЛД, строки середньої непрацездатності у хворих зі злоякісними пухлинами голови та шиї залежно від стадії захворювання та методів лікування. Хірургічні методи реабілітації, щелепно-лицеве протезування, диспансеризація. Самостійна робота 3.	16	2	3	11
Тема практичного заняття 4. Біопсія новоутворення, планування операцій, виконання операцій: блокоподібна резекція альвеолярного відростка щелепи, континуїтальна резекція щелепи, резекція щелепи з одночасною ауто - або алопластикою, видалення доброякісних утворень м'яких тканин, проведення склерозуючої терапії і видалення судинних пухлин. Догляд за операційною ранюю. Складання схем післяопераційного лікування та реабілітації пацієнта. Самостійна робота 4.	15		3	12
Тема лекційного заняття 3. Доброякісні та злоякісні пухлини в дітей: класифікація, етіопатогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування, прогноз. Тема практичного заняття 5. Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «пісочного годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеоїд-остеоми, остеобластокластоми. Самостійна робота 5.	15	2	3	10
Тема практичного заняття 6. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Класифікація. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації. Самостійна робота 6.	15		4	11
Тема лекційного заняття 4. Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей: переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація таких Тема практичного заняття 7. Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей. Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин щелепно-лицьової ділянки в дітей. Методи діагностики травм. Самостійна робота 7.	15	2	3	10
Тема практичного заняття 8. Вроджені вади розвитку ЩЛД в дітей. Незрошення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Малий присінок. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення. Клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вроджені незрошення піднебіння. Статистика. Класифікація. Етіологія, клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація дітей з незрошеннями піднебіння. Проблеми вигодовування дітей з незрошеннями. Самостійна робота 8.	12		2	10
Разом	120	8	26	86
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія				
Тема практичного заняття 1. Хірургічне лікування м'яких тканин порожнини рота: пластика вуздечок язика та губ, усунення рубцевих тяжів, варіанти відкритої і закритої вестибулопластики. Формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді знімними та незнімними конструкціями. Самостійна робота 1.	15		3	12

<p>Тема практичного заняття 2. Передпротезна хірургія м'яких тканин порожнини рота. Передпротезна хірургія верхньої та нижньої щелеп. Показання до проведення формування умов для подальшого протезування порожнини рота частково знімними і повними знімними протезами шляхом усунення рубців, поглиблення присінку порожнини рота, френулопластики. Показання до проведення формування правильних контурів альвеолярного відростка, твердого піднебіння, видалення виступів, остеофітів і екзостозів щелеп, створення міжальвеолярної висоти.</p> <p>Самостійна робота 2.</p>	15		4	11
<p>Тема практичного заняття 3. Методики створення адекватних умов для постановки внутрішньокісткової частини імплантату шляхом синус-ліфтинга та аугментації. Імплантаційні матеріали, інструментарій та обладнання для методик збільшення альвеолярної висоти</p> <p>Самостійна робота 3.</p>	15		3	12
<p>Тема лекційного заняття 1. Класифікація дентальних імплантатів, концепція остеоінтеграції, показання до застосування, планування лікування, передопераційна підготовка. Методики постановки дентальних імплантатів залежно від виду імплантату, інструментарій та обладнання для хірургічного етапу. Помилки планування та виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, можливі ускладнення.</p> <p>Тема практичного заняття 4. Підготовка пацієнта до операції: професійна гігієна, планування операції дентальної імплантації. Асистенція та самостійне виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, встановлення формувача ясенної манжетки, головки імплантату, післяопераційне ведення рани. Лікування періімплантиту.</p> <p>Самостійна робота 4.</p>	15	2	4	9
<p>Тема лекційного заняття 2. Класифікація вроджених і набутих дефектів ЩЛД, етіологія, епідеміологія, планування відновного лікування, визначення термінів лікування, можливості анестезіологічного забезпечення. Передопераційна підготовка пацієнтів до лікування.</p> <p>Тема практичного заняття 5. Пластика місцевими тканинами. Варіанти пластики місцевими тканинами: зближення країв рани, пластика за Шимановським, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, перекидна, подвоєний, артеріалізований, показання та проти показання для заміщення дефектів за допомогою Філатовського стебла, методики формування клаптів, етапи переміщення, терміни лікування. Порівняльна характеристика.</p> <p>Самостійна робота 5.</p>	15	2	4	9
<p>Тема практичного заняття 6. Операції заміщення дефектів за допомогою пластики місцевими тканинами: наближення країв рани, пластика за Шимановським, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, мостоподібна, перекидна, подвоєна, артеріалізована. Післяопераційне ведення рани.</p> <p>Самостійна робота 6.</p>	15		3	12
<p>Тема практичного заняття 7. Класифікація деформацій нижньої та верхньої щелеп, етіологія, клінічна симптоматика, можливості спеціальних та додаткових методів обстеження, методики операцій на різних відділах нижньої та верхньої щелеп, ускладнення, профілактика ускладнень, помилки оперативного лікування, ранні та пізні ускладнення проведених операцій.</p> <p>Самостійна робота 7.</p>	15		4	11
<p>Тема практичного заняття 8. Медична реабілітація хворих з вродженими і набутими дефектами і деформаціями обличчя в амбулаторних і стаціонарних умовах, виготовлення зубних і щелепно-лицевих протезів.</p> <p>Самостійна робота 8.</p>	13		3	10
Разом	120	8	26	86
Усього	360	20	80	260

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема	К-сть год.
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД		
1	Сучасна класифікація гнійно-запальних процесів ЩЛД. Гострий і хронічний періодонтит, гострий і хронічний остеомиєліт, абсцеси та флегмони ЩЛД, запальні захворювання слинних залоз, запалення верхньощелепної пазухи, артрити СНЩС, специфічні запальні захворювання. Етіологія, патогенез, особливості клінічної картини. Діагностика, мікробіологічне дослідження, комплексне лікування. Ускладнення місцевого та загального знечуження, їх лікування та профілактика.	2
2	Сучасні принципи лікування гнійно-запальних процесів ЩЛД та шиї. Комплексне протизапальне лікування при гнійно-запальних процесах ЩЛД та шиї. Показання до призначення і види ФТЛ в різні стадії запального процесу. Визначення можливості лікування в спеціалізованому стаціонарі, переведення у відділення інтенсивної терапії і реанімації, залучення до лікування пацієнтів торакальних хірургів, невропатологів, нейрохірургів та ін. Показання до проведення методів детоксикації: гемо- та лімфосорбції, УФО крові	2
3	Класифікація травм ЩЛД: травми м'яких тканин, кісток лицьового скелета, периферичних нервів, слинних залоз та їх вивідних проток, СНЩС. Загальні питання діагностики, травматичний шок. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Етапи хірургічної обробки ран м'яких тканин ЩЛД. Усунення дефектів м'яких тканин при травмах. Особливості вогнепальних поранень ЩЛД. Морфологія ранового каналу, етапи первинної хірургічної обробки. Ускладнення при травмах м'яких тканин ЩЛД та їх профілактика.	2
4	Синдром взаємного обтяження травм ЩЛД з ушкодженнями мозкового черепа, грудної клітки, черевної порожнини і кісток опорного скелета, питання політравми та її вплив на перебіг ранового процесу. Надання першої лікарської, кваліфікованої і спеціалізованої допомоги, визначення черговості та обсягу надання хірургічної допомоги в спеціалізованих стаціонарах. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку і кісток опорного скелета. Травматичні пошкодження лицьового скелета з іонізуючим випромінюванням, температурними факторами, діагностики ступенів опіків і відморожень обличчя, визначення площі опіку, клінічної картини, симптоми опікової хвороби, схеми місцевого і загального медикаментозного лікування залежно від періоду опікової хвороби. Клініка, діагностика, особливості проведення первинної хірургічної обробки.	2
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія		
1	Канцерогенез. Класифікації. Діагностика онкологічних процесів. Передракові стани та злоякісні новоутворення слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ. Клініка, діагностика, лікування	2
2	Сучасні принципи лікування новоутворень ЩЛД.	2
3	Доброякісні та злоякісні пухлини в дітей: класифікація, етіопатогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування, прогноз.	2
4	Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей: переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація таких хворих.	2
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія		
1	Класифікація дентальних імплантатів, концепція остеоінтеграції, показання до застосування, планування лікування, передопераційна підготовка. Методики постановки дентальних імплантатів залежно від виду імплантату, інструментарій та обладнання для хірургічного етапу. Помилки планування та виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, можливі ускладнення.	2
2	Класифікація вроджених і набутих дефектів ЩЛД, етіологія, епідеміологія, планування відновного лікування, визначення термінів лікування, можливості анестезіологічного забезпечення. Передопераційна підготовка пацієнтів до лікування.	2
Разом		20

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	К-сть год.
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД		
1	Абсцеси та флегмони ЩЛД. Клінічна топографія поверхневих і глибоких клітковинних просторів в щелепно-лицьовій ділянці. Клінічна симптоматика абсцесів і флегмон, діагностика, вибір знеболення. Хірургічні доступи, ведення гнійної рани, медикаментозна терапія. Місцева медикаментозна терапія гнійної рани щелепно-лицьової ділянки в різні фази запального процесу. Показання до накладання вторинного раннього і пізнього швів.	3
2	Одонтогенні синуси. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, диференційна діагностика одонтогенних та риногенних верхньощелепних синуситів. Етіологія, клінічна картини і діагностика перфорації дна верхньощелепної пазухи. Хірургічні способи усунення перфорацій дна верхньощелепної пазухи. Схеми лікування хворих з гострими і хронічними одонтогенними синуситами верхньощелепної пазухи.	2
3	Ускладнення одонтогенних гнійно-запальних процесів. Медіастеніти, сепсис, флебіти лицевих вен, тромбоз печеристого синусу. Клініка, діагностика, організація і здійснення хірургічного лікування. Оральний хронічний сепсис. Фокальна інфекція. Етіологія, патогенез, діагностика.	3
4	Захворювання слинних залоз. Видалення конкрементів шляхом проведення сіалодохотомії. Проведення органозберігаючих операцій на слинних залозах, екстирпація піднижньощелепової слинної залози. Післяопераційне місцеве і загальне медикаментозне лікування.	2
5	Захворювання нервів ЩЛД, невралгії; неврити, невропатії, прозопалгія Етіологія, патогенез, клінічні прояви, топічна діагностика ураження, лікування Методика оцінки болю, розладів чутливості і вегетативно-судинних порушень у пацієнтів з прозопалгією..	4
6	Травми зубів та альвеолярного паростка. Вивихи та переломи зубів. Класифікація, діагностика, лікування. Реплантація зубів. Перелом альвеолярного паростка, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Профілактика ускладнень. Переломи нижньої щелепи, основні та додаткові методи досліджень, особливості клінічної картини залежно від локалізації перелому в різних відділах нижньої щелепи.	4
7	Переломи верхньої щелепи за Ле Фор 1,2,3. Діагностика ліквореї, неврологічна симптоматика, проведення променевої діагностики, транспортна іммобілізація, хірургічні методи лікування. Переломи кісток носа: клінічні прояви, променева діагностика, надання першої, кваліфікованої та спеціалізованої допомоги, методи репозиції кісток, інтраназальної тампонади, реабілітації. Переломи виличної кістки та дуги: класифікація переломів виличної кістки, клініка, променева діагностика, консервативні і хірургічні методи лікування.	4
8	Ранні та пізні ускладнення травматичних пошкоджень верхньої та нижньої щелепи викликані пошкодженням кровеносних судин, нервів, нагноєнням кісткової рани. Ранні та пізні ускладнення при комбінованих та поєднаних пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки, що пов'язані з пошкодженням внутрішніх органів, головного мозку, кісток опорного скелета. Питання профілактики розвитку ускладнень, реабілітація пацієнтів.	4
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія		
1	Доброякісні пухлини і м'якотканинні кістозні утворення порожнини рота, щелепно-лицьової ділянки та шиї: етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування. Доброякісні остеогенні, неостеогенні та одонтогенні пухлини ЩЛД: клінічні прояви, диференційна діагностика, спеціальні методи діагностики, варіанти біопсій, методики оперативного лікування	4
2	Злоякісні ураження слизової оболонки порожнини рота, шкіри, нижньої губи, щелепних кісток, слинних залоз залежно від їх локалізації та поширення. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, методики хірургічного лікування. Шляхи метастазування при злоякісних пухлинах ЩЛД, клінічна симптоматика метастазів в регіонарні лімфатичні вузли, методи діагностики, операції на регіонарному лімфатичному апараті.	4
3	Лікування доброякісних пухлин м'яких тканин і кісток лицевого скелета. Показання та протипоказання до проведення поєднаного, комбінованого і комплексного лікування злоякісних пухлин ЩЛД, строки середньої непрацездатності у хворих зі злоякісними пухлинами голови та шиї залежно від стадії захворювання та методів лікування. Хірургічні методи реабілітації, щелепно-лицеве протезування, диспансеризація.	3
4	Біопсія новоутворення, планування операцій, виконання операцій: блокоподібна резекція альвеолярного відростка щелепи, континуїтальна резекція щелепи, резекція щелепи з одночасною ауто - або алопластиком, видалення доброякісних утворень м'яких тканин,	3

	проведення склерозуючої терапії і видалення судинних пухлин. Догляд за операційною ранною. Складання схем післяопераційного лікування та реабілітації пацієнта.	
5	Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «пісочного годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеоїд-остеоми, остеобластокластоми.	3
6	Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Класифікація. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації.	4
7	Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей. Патогномонічні клінічні ознаки травматичних ушкоджень тканин щелепно-лицьової ділянки в дітей. Методи діагностики травм.	3
8	Вроджені вади розвитку ЩЛД в дітей. Незрощення губи. Короткі вуздечки губ та язика. Мілкий присінок. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення. Клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вроджені незрощення піднебіння. Статистика. Класифікація. Етіологія, клініка, діагностика, методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація дітей з незрощеннями піднебіння. Проблеми вигодовування дітей з незрощеннями.	2
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія		
1	Хірургічне лікування м'яких тканин порожнини рота: пластика вуздечок язика та губ, усунення рубцевих тяжів, варіанти відкритої і закритої вестибулопластики. Формування присінку порожнини рота в післяопераційному періоді знімними та незнімними конструкціями.	3
2	Передпротезна хірургія м'яких тканин порожнини рота. Передпротезна хірургія верхньої та нижньої щелеп. Показання до проведення формування умов для подальшого протезування порожнини рота частково знімними і повними знімними протезами шляхом усунення рубців, поглиблення присінку порожнини рота, френулопластики. Показання до проведення формування правильних контурів альвеолярного відростка, твердого піднебіння, видалення виступів, остеофітів і екзостозів щелеп, створення міжальвеолярної висоти.	4
3	Методики створення адекватних умов для постановки внутрішньокісткової частини імплантату шляхом синус-ліфтинг та аугментації. Імплантаційні матеріали, інструментарій та обладнання для методик збільшення альвеолярної висоти	3
4	Підготовка пацієнта до операції: професійна гігієна, планування операції дентальної імплантації. Асистенція та самостійне виконання хірургічного етапу дентальної імплантації, встановлення формувача ясенної манжетки, головки імплантату, післяопераційне ведення рани. Лікування періімплантиту.	4
5	Пластика місцевими тканинами. Варіанти пластики місцевими тканинами: зближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, перекидна, подвоєний, артеріалізований, показання та проти показання для заміщення дефектів за допомогою Філатовського стебла, методики формування клаптів, етапи переміщення, терміни лікування. Порівняльна характеристика.	4
6	Операції заміщення дефектів за допомогою пластики місцевими тканинами: наближення країв рани, пластика за Шимановским, трикутними клаптями за Лімбергом, можливості заміщення дефектів за допомогою клаптя на ніжці: на одній ніжці, мостоподібна, перекидна, подвоєна, артеріалізована. Післяопераційне ведення рани.	3
7	Класифікація деформацій нижньої та верхньої щелеп, етіологія, клінічна симптоматика, можливості спеціальних та додаткових методів обстеження, методики операцій на різних відділах нижньої та верхньої щелеп, ускладнення, профілактика ускладнень, помилки оперативного лікування, ранні та пізні ускладнення проведених операцій.	4
8	Медична реабілітація хворих з вродженими і набутими дефектами і деформаціями обличчя в амбулаторних і стаціонарних умовах, виготовлення зубних і щелепно-лицевих протезів.	3
Усього		80

6. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю знань та вмінь аспірантів здійснюються відповідно до Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (схвалена на засіданні Вченої Ради БДМУ 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Форма контролю успішності навчання: залік.

Залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні (за шкалою ЗВО) засвоєння аспірантом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Залік з дисципліни проводиться після закінчення кожного з семестрів курсу з дисципліни «Хірургічна стоматологія».

Оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при вивченні навчальної дисципліни за поточну навчальну діяльність - 192 бали.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми аспіранту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Аспірант повинен отримати оцінку з кожної теми.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у Модулях

Назва модуля	Кількість тем	Конвертація у бали традиційних оцінок				Мінім. к-сть балів
		«5»	«4»	«3»	«2»	
Модуль 1. Запальні процеси та травми ЩЛД	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Модуль 2. Онкостоматологія дорослого та дитячого віку. Дитяча хірургічна стоматологія	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Модуль 3. Дентальна та щелепно-лицева імплантологія. Естетична та відновна хірургія	8	8	6	5	0	40
	Всього	64	48	40	0	
Разом	40	192	144	120	0	120

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано». На останньому тематичному навчальному занятті з дисципліни після закінчення теми заняття, викладач навчальної групи оголошує суму балів, яку кожен набрав за результатами поточного контролю. Аспірант отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття - лекції, практичні, визначені тематичним планом з дисципліни (при наявності пропусків - своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни не меншу, ніж 120. Аспірант отримує оцінку «не зараховано» якщо має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (практичних та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

Бали з дисципліни конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як наведено у таблиці.

7. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ.

1. Принципи організації хірургічної допомоги в щелепно-лицевій ділянці в Україні.
2. Санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні вимоги до хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки
3. Виявлення скарг, збір анамнезу хвороби, оцінка загального стану пацієнта.
4. Правила проведення огляду, пальпації, перкусії, аускультатії в щелепно-лицьовій ділянці.
5. Оцінка клінічних, лабораторних та спеціальних методів дослідження пацієнта.
6. Показання та протипоказання для проведення місцевої та загальної анестезії.
7. Потенційоване і пролонговане місцеве знеболення.
8. Інструментарій і оснащення для проведення місцевої та загальної анестезії.

9. Техніка виконання використовуваних методів місцевої анестезії.
10. Ускладнення місцевої та загальної анестезії.
11. Профілактика та лікування місцевих і загальних ускладнень місцевої анестезії.
12. Правила обробки операційного поля (шкіри і слизових оболонок).
13. Послідовність обробки використаного інструментарію після прийому пацієнта в хірургічному кабінеті і перев'язочній стаціонару.
14. Діагностика та тактика хірурга-стоматолога при травматичній перфорації верхньощелепної пазухи.
15. Хвороби тканин періодонту. Етіологія, патогенез, клінічні прояви. Диференціальна діагностика.
16. Основні хвороби слизової оболонки порожнини рота. Діагностика, диференційна діагностика.
17. Вимоги до передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота.
18. Етіологія і патогенез гнійно-запальних захворювань щелепно-лицьової ділянки.
19. Сучасна класифікація, диференційна діагностика та основні принципи лікування одонтогенних та неодонтогенних запальних процесів щелепно-лицьової ділянки.
20. Показання до госпіталізації при гнійно-запальних процесах щелепно-лицьової ділянки та шиї.
21. Тактика при утрудненому прорізуванні зуба.
22. Тактика при одонтогенних періоститах щелеп.
23. Тактика при одонтогенних остеомієлітах.
24. Тактика при одонтогенних синуситах верхньощелепної пазухи.
25. Тактика при абсцесах і флегмонах щелепно-лицьової ділянки.
26. Тактика при гострих і хронічних запальних процесах слинних залоз, сучасні спеціальні методи діагностики цих процесів.
27. Тактика при специфічних запальних захворюваннях щелепно-лицьової ділянки.
28. Тактика при гострих і хронічних лімфаденітах щелепно-лицьової ділянки та шиї.
29. Ускладнення одонтогенної інфекції при гнійно-запальних процесах щелепно-лицьової ділянки, профілактика.
30. Постгоспітальна реабілітація хворих з запальними процесами і ускладненнями одонтогенної інфекції в щелепно-лицьової ділянки.
31. Диспансеризація хворих з гнійно-запальними процесами щелепно-лицьової ділянки та шиї.
32. Обсяг надання першої медичної, першої лікарської, кваліфікованої і спеціалізованої допомоги при травмі щелепно-лицьової ділянки на етапах лікування потерпілого.
33. Особливості операції хірургічної обробки ран м'яких тканин щелепно-лицьової ділянки та принципи їх лікування, післягоспітальна реабілітація.
34. Особливості перебігу ранового процесу при вогнепальній травмі щелепно-лицьової ділянки та надання невідкладної допомоги цій групі пацієнтів, післягоспітальна реабілітація.
35. Діагностика та лікування вивиху, перелому зуба, альвеолярного паростка.
36. Діагностика та лікування вивиху нижньої щелепи (гострого і звичного, одностороннього та двостороннього, переднього, заднього).
37. Діагностика травматичних переломів кісток лицьового скелета. Тимчасова іммобілізація. Принципи лікування в умовах стаціонару, надання невідкладної допомоги, післягоспітальна реабілітація, профілактика ускладнень.
38. Ускладнення травматичних переломів кісток лицьового скелета, діагностика, лікування і профілактика, післягоспітальна реабілітація.
39. Гігієнічний догляд за порожниною рота і методика годування пацієнтів з травмою щелепно-лицьової ділянки.
40. Види транспортної іммобілізації та особливості транспортування хворих з травмами ЩЛД
41. Види тимчасової та постійної іммобілізації при травматичних переломах щелеп.
42. Організація онкологічної допомоги щелепно-лицьовим хворим в Україні.
43. Онкологічна настороженість у практичній діяльності хірурга-стоматолога.
44. Правила огляду щелепно-лицьового пацієнта з метою виявлення онкологічного захворювання.
45. Сучасна класифікація передракових захворювань шкіри, слизової порожнини рота та губ (класифікація, діагностика, лікування).
46. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин (класифікація, діагностика, лікування).
47. Пухлини кісток лицьового скелета: класифікація, діагностика, лікування.
48. Пухлини слинних залоз (класифікація, діагностика, лікування)
49. Злоякісні пухлини м'яких тканин щелепно-лицьової ділянки (класифікація, діагностика та принципи лікування).
50. Злоякісні пухлини кісток лицьового скелета (класифікація, діагностика та принципи лікування).
51. Особливості опитування та огляду пацієнтів з неврологічною симптоматикою ЩЛД

52. Диференційні критерії больових синдромів в ділянці обличчя.
53. Надання невідкладної лікарської допомоги при нападі невралгії трійчастого нерва.
54. Клінічні ознаки невриту трійчастого нерва.
55. Оцінка клінічних симптомів невриту лицьового нерва.
56. Диференційна діагностика больових синдромів ЩЛД з урахуванням клінічних симптомів
57. Блокада периферичних гілок трійчастого нерва для топічної діагностики ураження.
58. Сучасна класифікація хвороб СНЩС.
59. Особливості клінічного обстеження пацієнтів з патологією СНЩС.
60. Проведення аускультативної скронево-нижньощелепного суглоба.
61. Клінічне обстеження пацієнта з хворобами скронево-нижньощелепного суглоба.
62. Визначення функції СНЩС.
63. Оцінка стану оклюзії.
64. Визначити рентгенологічні ознаки хвороб СНЩС.
65. Призначити медикаментозне лікування при хворобах СНЩС.
66. Диференціальні ознаки хвороб СНЩС.
67. Принципи сучасних методів лікування пацієнтів з патологією СНЩС.
68. Диспансеризація пацієнтів з хворобами СНЩС.
69. Класифікація дефектів і деформацій обличчя.
70. Основні принципи і методи лікування дефектів та деформацій ЩЛД.
71. Принципи пластичного заміщення дефектів ЩЛД місцевими тканинами.
72. Принципи пластичного заміщення дефектів ЩЛД клаптями на ніжці.
73. Принципи пластичного заміщення дефектів ЩЛД вільною пересадкою тканин.
74. Принципи реконструктивних операцій на кістках лицьового скелета.
75. Проведення забору матеріалу для цитологічного, гістологічного дослідження.
76. Проведення аспіраційної пункції м'яких тканин при гнійно-запальних процесах ЩЛД.
77. Показання до госпіталізації пацієнта з дефектами та деформаціями ЩЛД.
78. Видалення екзостозів альвеолярного відростка.
79. Техніка операції перикоронаротомії.
80. Техніка операції перикоронароектомії.
81. Виконати операцію первинної хірургічної обробки абсцесу твердого піднебіння.
82. Виконати зондування, бужування, інстиляцію основної вивідної протоки великої слинної залози.
83. Виконати операцію накладання сіалодохостоми при локалізації слинного конкременту в дистальному відділі вивідної основної протоки.
84. Виконати операцію пластичного усунення перфораційного отвору верхньощелепної пазухи місцевими тканинами.
85. Провести перев'язку хворого з запальним захворюванням ЩЛД після хірургічного втручання.
86. Провести репозицію та іммобілізацію зуба при неповному його вивиху.
87. Виконати операцію видалення зуба при травматичному перелом кореня.
88. Вправити передній і задній вивих нижньої щелепи.
89. Провести міжзубне і міжщелепове лігатурне зв'язування.
90. Надати першу лікарську допомогу при травматичних пошкодженнях ЩЛД.
91. Провести первинну хірургічну обробку ран м'яких тканин обличчя.
92. Провести первинну хірургічну обробку кісткової рани при переломах нижньої щелепи з бімаксиллярним шинуванням і міжщелеповим гумовим витягом.
93. Зупинити кровотечу з ран м'яких тканин і кісткової рани ЩЛД.
94. Надати лікарську допомогу при асфіксії.
95. Провести протиправцеву і антирабічну профілактику у пацієнтів з травмою ЩЛД.
96. Видаляти доброякісні пухлини малих розмірів слизової оболонки порожнини рота.
97. Видалити гігантоклітинний епуліс з блокоподібною резекцією альвеолярного відростка щелепи.
98. Техніка операції цистектомії радикулярної кісти з резекцією верхівки кореня зуба.
99. Техніка операції цитотомії при радикулярної кісти.
100. Техніка операції цистектомії при первинній кісті (кератокіста) щелепи.
101. Техніка операції цистектомії при фолікулярній (зубовмісній) кісті щелепи.
102. Техніка операції цистектомії при кісті прорізування .
103. Техніка операції цистектомії при кісті носо-піднебінного (різцевого каналу).
104. Техніка операції висічення хронічної тріщини червоної облямівки губи.
105. Техніка операції видалення ретенційної кісти малої слинної залози.
106. Техніка операції цитотомії при ранулі під'язикової ділянки.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

8.1 Основна

1. Щелепно-лицева хірургія: підручник. / О.О. Тимофєєв.-3-є вид., переробл. та доповн. - Київ: ВСВ «Медицина», 2022.-792 с.+48 кольор. вкл.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін.-2-е вид., перебл. і доповн.-К.: ВСВ «Медицина», 2022.-496 с.
3. Нідзельський М.Я. Організація стоматологічної допомоги у військових частинах Міністерства оборони України / М.Я.Нідзельський, О.А., Н.В.Цветкова //Полтава, 2019.-108 с.
4. Клінічна онкологія: посібник Бетезди: пер. 5-го англ. вид. / Національний інститут раку, м. Бетезда, США; за ред. Джейма Абрагама, Джеймса Л. Галлі; наук. ред. Пер. Ігор Галайчук. - К.: ВСВ «Медицина», 2021. - xviii, 926 с., кольор. вид.
5. Основа хірургічної операції - накладання швів: навчальний посібник / В.В. Скиба, В.Ф. Рибальченко, О.В. Іванько, Ю.Л. Кучин, Р.М. Борис; за ред. В.В. Скиба, В.Ф. Рибальченко, О.В. Іванько. - Київ : Сталь, 2020. 268 с.: іл.
6. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. - 496 с., кольор. вид.
7. Півторак В.І. Короткий курс клінічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник. / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук. - Вінниця: Нова Книга; 2019.-224 с.
8. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.М. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. - 496 с., кольор. вид.
9. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. — 5-е вид., перебл. і доповн.-К.: ВСВ «Медицина», 2023.-560 с.
- 10.Онкологія: підручник / Г.В. Бондар, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук, Ю.В. Думанський та ін.; за ред. акад. В. Бондаря, проф. А.І. Шевченка, проф. І.Й. Галайчука - 2-е вид., переробл. та доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2019.520 с.
11. Військова стоматологія: підручник/А.М.Лихота, В.В.Коваленко.-К.: УВМА, АграрМедіаГруп, 2016.-284 с.
12. Новоутворення щелепно-лицевої ділянки/Н.Б. Кузник, С.В. Ткачик.-Чернівці: БДМУ, 2023-243 с.

8.2. Допоміжна

1. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т.-Т 1 /В.О. Маланчук, О.С. Воловар, І.Ю. Гарляускайте та ін.-К.: Логос, 2011. Т1. 627 с. + 16 ст. кольор. вкл.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т.-Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. - К.: ЛОГОС, 2011-606 с.
3. Харьков Л.В., Яковенко Л.Н., Чехова І.Л. Хірургічна стоматологія дитячого віку. - К.: «Книга плюс», 2003.- 480 с.
4. Ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицьової області: [навч.-метод. посіб. Для студ. стомат. факульт. Вищих мед. навч. закладів IV рівнів акредитації та інтернів-стоматологів] / О.В. Рибалов, В.Д. Ахмеров.-Полтава:ТОВ «Фірма «Техсервіс»», 2011.-169 с.
5. Ломницький І. Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології/ І.Я.Ломницький, А.В.Нетлюх, О.Я.Мокрик.-Львів: «ГалДент», 2011.-152 с.
6. Півторак В.І. Короткий курс клінічної анатомії та оперативної хірургії: навчальний посібник. / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, Ю.Г. Шевчук. - Вінниця: Нова Книга; 2019. 224 с.
7. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
8. Lalla RV, Brennan MT, Schubert MM. Oral complications of cancer therapy. Pharmacology and Therapeutics for Dentistry. 2011; (6):97-98.
9. Москаленко В. Ф., Роцін Г. Г., Нацюк М. В. та ін. Стандарти надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі за протоколами. В кн.: Проблеми військової охорони здоров'я. Київ, 2005, с. 293-2978.
- 10.Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник. / В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк та ін.; за ред. Професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова Книга; 2016. 312 с.
- 11.Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: навч.посіб. для студ. та лікарів-інтернів /П.І.Ткаченко, С.О.Білоконь, О.В.Гуржій та ін.-Полтава, АСМІ, 2011.-102 с.
- 12.Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч. посібник для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти] / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф.

Гопко.-К.: ВСВ Медицина, 2013.-224с.

13.Оперативна хірургія і топографічна анатомія голови та шиї: підручник. / В.І. Півторак, О.М. Проніна, Ю.М. Вовк та ін.; за ред. Професорів: В.І. Півторака, О.М. Проніної. - Вінниця: Нова Книга; 2016. 312 с.

13.Міжнародна анатомічна номенклатура / За редакцією І.І.Бобрика, В.Г.Ковешнікова.- К.: Здоров'я, 2001. - 328 с.

14.Травматологія щелепно-лицевої ділянки / Н.Б. Кузник, Н.М. Хомич, М.П. Митченко.-Чернівці: БДМУ, 2017. 164 с.

15.Faris Fočo and Amila Brkić. Vascular Anomalies of the Maxillofacial Region: Diagnosis and Management. Publisher; 2013:303-23

16.Mohammad Hosein Kalantar Motamedi. A Textbook of Advanced Oral and Maxillofacial Surgery; Publisher; 2013:129-87.

17.H.S. Kang et al. Oncologic Imaging Bone Tumors. Springer Science+Business Media Singapore; 2017:21-4

18.Neelima Anil Malik et al. Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery. (2nd edition). Jaypee Brothers Medical Publishers (P) Ltd;2008:439-672

19.Joaquín J. García. Atlas of Salivary Gland Pathology. Springer International Publishing AG, part of Springer Nature;2019.209 p.

20.J.D. Langdon. Oral and Maxillofacial Surgery (2nd edition). Elsevier.2007:127-144.

21.El-Naggar AK., Chan J.K.C., G randis J.R., Takata T., Slootweg P. J. (Eds): WHO Classification of Head and Neck Tumours (4th edition). IA RC: Lyon. 2017.347 p.

22.Swerdlow SH, Campo E, Harris NL, Jaffe ES, Pileri SA, Stein H, Thiele J (Eds): WHO Classification of Tumours of Haematopoietic and Lymphoid Tissues (4th edition). IARC: Lyon 2017.585p.

23.Elder DE, Massi D, Scolyer RA, Willemze R (Eds): WHO Classification of Scin Tumours (4th edition). IA RC: Lyon 2018.500 p.

24.Neville BW. et al., Color Atlas of Oral and Maxillofacial Diseases. Elsevier. 2019.534 p.

25.Neville BW. et al., Oral and Maxillofacial Pathology, (4th edition) Elsevier. 2016.878 p.

26.Pogrel A, Kahnberg K, Andersso L. Essentials of Oral and Maxillofacial Surgery. Wiley; 2014. Available from: <https://download.e-bookshelf.de/download/0002/2978/03/L-G-0002297803-0003136470.pdf>

27.J. Pedlar, J.W. Frame. Oral and maxillofacial surgery. An objective-based textbook.-2nd edition. Churchill Livingstone Elsevier, 2007. Available from: https://chirurgieomfio.usmf.md/wp-content/blogs.dir/109/files/sites/109/2017/09/Oral_and_Maxillofacial_Surgery_E-Book.pdf

28.Peter J. Taub, Pravin K. Patel, Steven R. Buchman, Mimis N. Cohen. Ferraro's Fundamentals of Maxillofacial Surgery. Springer; 2014. Available from: <https://stomat.bsmu.edu.ua/scientific-literature>.

29.Geeti Vajdi Mitra. Illustrated Manual of Oral and Maxillofacial Surgery. Jaypee Brothers Medical Publishers; 1st edition (1 Nov. 2009). Available from: <https://stomat.bsmu.edu.ua/scientific-literature>.

30.Dunphy, L. Maxillofacial trauma and esthetic facial reconstruction, 2nd edition. Br Dent J 212, 568 (2012). Available from: <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2012.518>

31.Saini, P. Oral and maxillofacial trauma, 4th edition. Br Dent J 214, 480 (2013). <https://doi.org/10.1038/sj.bdj.2013.480>

32.Yoshida T, Masaki C, Komai H, Misumi S, Mukaibo T, Kondo Y, Nakamoto T, Hosokawa R. Changes in oral health-related quality of life during implant treatment in partially edentulous patients: a prospective study. J Prosthodont Res. 2016; 258–264.

33.Walia K, Belldi SA, Kulkarni P, Darak P, Swamy S. A comparative and a qualitative analysis of patientâs motivations, expectations and satisfaction with dental implants. J Clin Diagn Res. 2016;10 (4):23–26.

34.Ayoub F, Fares Y, Fares J. The psychological attitude of patients toward health practitioners in lebanon. N Am Med Sci. 2015 Oct;7 (10):452–458.

35.Schneider A, Andrade J, Tanja-Dijkstra K, White M, Moles Dr. The psychological cycle behind dental appointment attendance: a cross-sectional study of experiences, anticipations, and behavioral intentions. Community Dental Oral Epidemiol. 2016 ug; 44 (4):364–370.

36.Петруска Малгожата, Петруски Ян. Пародонтально-имплантологическая хирургия. Перевод с польск.- Львов: ГалДент, 2002. - 253с., 700 илл.

37.Кононенко Ю.Г. М.М. Рожко, Г.П. Рузін. Місцеве знеболення в амбулаторній стоматології: Посібник для студ. стомат. фак-тів, інтернів, лікарів-стоматологів / Івано-Франківськ: Івано-Франківська держ. мед. академія, 2000.-207 с.

8.3. Інтернет ресурси

1. <https://moz.gov.ua/> - МОЗ України

2. <http://mon.gov.ua/> - МОН України

3. <http://www.who.int/> - Всесвітня організація охорони здоров'я

4. <https://library.gov.ua/> - Національна наукова медична бібліотека України
5. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
6. <https://nlu.org.ua> – Національна бібліотека ім. Я. Мудрого
7. <https://www.scopus.com/> - бібліографічна та реферативна база даних наукової літератури
8. <http://webofscience.com/> - платформа Web of Science
9. <http://www.sciencedirect.com/> - бібліографічно-реферативна та повнотекстова база наукового видавництва Elsevir
10. <http://opendoar.org/> - пошук достовірної наукової інформації у відкритих репозитаріях у всьому світі, який підтримується службою SHERPA Університету Ноттінгема
11. <https://www.research4life.org/> - академічний і професійний контент для країн, що розвиваються
12. <http://worldwidescience.org/> - глобальна наукова пошукова система
13. <https://www.wdl.org/en/> - Світова Цифрова Бібліотека
14. <http://www.wileyopenaccess.com/> - наукове видавництво John Wiley & Sons, Inc.
15. <http://www.morphology.dp.ua> – науково-практичний журнал «Актуальні проблеми сучасної медицини».
16. <https://medpers.dmu.edu.ua/uk/> - науковий журнал ДДМУ «Медичні перспективи».
17. <http://pat.zsmu.edu.ua/index> - науково-практичний журнал «Патологія».
18. <https://art-of-medicine.ifnmu.edu.ua/index.php/aom> - науково-практичний журнал «Art of medicine».
19. <https://visnyk-umsa.com.ua/> - науково-практичний журнал «Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії».
20. <https://ifnmujournal.com> - науково-практичний журнал «Архів клінічної медицини».
21. <https://reports-vnmedical.com.ua/> - науково-практичний журнал «Вісник Вінницького національного медичного університету».
22. <https://vpbm.com.ua/ua/> - науково-практичний журнал «Вісник проблем біології і медицини»
23. <http://www.visnyk.od.ua/> - науково-практичний журнал «Вісник стоматології»
24. <https://jicindex.com> - науково-практичний журнал «Галицький лікарський вісник»
25. <https://ecm.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Експериментальна і клінічна медицина»
26. <https://liksprava.com/> - науково-практичний журнал «Лікарська справа»
27. <https://ojs.tdmu.edu.ua> - науково-практичний журнал «Клінічна стоматологія»
28. <https://lky.biz/uk/> - науково-практичний журнал «Львівський клінічний вісник»
29. <https://msz.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Медицина сьогодні і завтра»
30. <https://nmuofficial.com/> - науково-практичний журнал «Медична наука України»
31. <https://morphology.dmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Морфологія»
32. <http://journal.odmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Одеський медичний журнал»
33. <https://www.dentalexpert.com.ua/> - науково-практичний журнал «Сучасна стоматологія»
34. <https://med.sumdu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Східноукраїнський медичний журнал»
35. <https://ujmm.org.ua/> - науково-практичний журнал «Український журнал військової медицини»
36. <https://mmj.nmuofficial.com/> - науково-практичний журнал «Український науково-медичний молодіжний журнал»
37. <https://www.pdmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Український стоматологічний альманах»
38. <https://inter.knmu.edu.ua/> - науково-практичний журнал «Inter Collegas»

9. УКЛАДАЧІ СИЛАБУСУ

Кузняк Наталія Богданівна – завідувач кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, д.м.н., професор